

Majomüzlet, majomsors

Majomnak születni vélhetően jó dolog – egészen addig, míg a főemlős-ifjonc nem találkozik Homo sapiens névre keresztelt rokonával. Alábbi cikkünkben megpróbáljuk felvázolni, mi várhat egy vadonban világra jött majomra élete során

A világon élő főemlősök (leszámítva az embert) 90%-a a trópusi esőerdők lakója. Legtöbbjük éppen ott él, ahol az erdőirtás és általában a természetes élőhelyek pusztítása a leggyorsabb ütemben halad. Erre legjobb példa Madagaszkár, ahol a legtöbb faj még társaitól is elszigetelten, a maradék erdőfoltokban él. A jelenleg ismert több mint 250 faj ötöde erősen veszélyeztetett, és valamennyi szerepel a Washingtoni Egyezmény CITES-listáján. A múlt századot „megúsztuk” anélkül, hogy egyetlen majomfaj is eltűnt, kipusztult volna, de az új évszázad máris egy majomfaj eltűnésével kezdődött. A Waldron-kolobusz (*Ptilocolobus badius waldroni*) egykor Elefántcsontpart és Ghána esőerdeiben élt. Ha valóban kipusztult, akkor az elmúlt 200 évben ez az első majomfaj, melyet végleg elvesztettünk.

Nincs visszaút

A leggyakoribb főemlős, az ember terjeszkedése és nyersanyag iránti igénye veszélyezteti legjobban a vele rokon fajok, nemkülönben számtalan más állat- és növényfaj létét. Az erdőirtás során idetelepített embereknek enniük kell, és a legolcsóbb a bozótból beszerezni a friss táplálékot, mely sok esetben majom.

Ennél nagyobb üzlet azonban befogni és élve eladni az állatot. Emberszabású majmok esetében ez nem egyszerű művelet, és egy kifejlett állat csempészése kockázatosabb, mint egy kölyöké. Tehát elpusztítják az anyát, és a kölyköt leszedik róla. Afrikában a csimpánzok és gorillák, míg Délkelet-Ázsiában a gibbonok és orángutánok sorsa ez. A gibbonok sokszor a szórakoztatóiparba kerülnek, turistákkal fotózzák őket – életük során több kép készül róluk, mint bármely fotómodellről. Az állatkertekben, menhelyeken gibbonok százai várnak sorsuk jobbra fordulásában. Szerencsére vannak nagy területtel rendelkező, kifejezetten gibbonok számára létesült menhelyek, ahol életük végéig aránylag jó helyen tartják őket. Visszavadtításukra nincs sok esély, hiszen mindegyikük emberhez szokott, fogságban nevelt példány. Thaiföldön az állatok lakatlan szigetre való visszatelepítésével kísérleteznek, több-kevesebb sikerrel.

Majmok, aranyhőrcsög helyett

A kistestű főemlősök, elsősorban lórik, lajhármakik és a Dél-Amerikában élő karmosmajmok gyakran házikedvencként végzik. Általában négy-öt vadon befogott majomból

egy marad életben, de ez a statisztika gyakran változik. A Washingtoni Egyezményt aláíró országok rendelkeznek bizonyos kvótákkal, amelyek egy-egy védett és CITES-listás faj vadon befogott egyedeire vonatkoznak, és azok kivételét engedélyezik. Magyarán évente kiállíthatnak bizonyos számú CITES-papírt a befogott állatokról, és szabadon eladhatják őket külföldre. Ez leginkább a II. kategóriás fajokat érinti. Gyakran a lebonyolítást helyi kereskedőkre bízják; azokra a jó kapcsolatokkal rendelkező emberekre, akik eddigi tevékenységük során összeszedtek annyi pénzt, hogy befolyásuk legyen. A kvóták elvileg a befogott állatokra vonatkoznak, de mindenki tudja, hogy a valóságban az adott és a reptérig élve eljutó egyedek számát jelentik. Azt kár is tagadni, hogy a majmok élőhelyeül szolgáló országok egy részében virágzik a korrupció.

Sajnálatos tény, hogy még magukat komolyan tartó állatkertek is előszeretettel vásárolnak ezekből az állatokból, jelentősen hozzájárulva a vadonból való kipusztulásukhoz. Amennyiben kiderül a turpisság, a fogadó ország visszaküldheti az állatokat. Legutóbb pár kölyökgorilla keringett hónapokig a világban, mire a nemzetközi felháborodás

hatására visszazállították őket eredeti hazájukba. Talán pár év alatt sikerül visszavádatni őket, ha lesz még hova...

Érdekképviselő – majmoknak

Az International Primate Protection League (IPPL) 1973 óta képviseli a majmok érdekeit és folytat kampányokat, illetve nyomozást, hogy felmérje a majmok illegális kereskedelmét. Jelenleg 31 országban tevékenykednek eredményesen. Céljuk, hogy az állatok élőhelyén védett területeket hozzanak létre, ezeket felügyeljék, megállítsák a majmok vadászát és csapdázását, továbbá kereskedelmét. Az amerikai központjukban létesített rehabilitációs állomás a katonai és gyógyszerészeti

„Mennyire kell okosnak lennie egy csimpánznak ahhoz, hogy megölése gyilkosságnak számítson?”

Carl Sagan: Az Éden sárkányai

majomkísérletek „veterán” gibbonjait fogadja be, míg álhús „állati nyomozóik” a világot járják, és számos szabálytalanságra derítenek fényt. Munkájuk sikereként könyvelhetik el, hogy az amerikai törvények már tiltják a 3-4 hétnél fiatalabb majmok szállítását. Az elmúlt harminc évben több állatcsempészt jutattak rács mögé, és számos kiterjedt

nemzetközi csempészhálózatot számoltak fel a hatóságok és a média aktív közreműködésével. Legutóbb a hamis CITES-papírokkal Taiwanra szállított gorillák ügyében kavartak világméretű botrányt. Az igazgatók tiltakozása ellenére folyamatosan figyelik az állatkerti és kísérleti majmok tartási körülményeit is – már ahova beengedik őket.

A tudomány áldozatai?

Az iraki fogolykínzási botrány után kétségünk sem lehet, hogy miképpen bánnak egy katonai kutatóállomáson a kísérleti alanyokkal. Míg a gyógyszerkutató cégek pénzt és energiát nem kímélve menekítik állatkísérleti telepeiket a kelet-európai országokba illetve Afrikába, a katonai kísérletek gyakran állami jóváhagyással, állami érdekből történnek. A hadiipari kísérletek közé tartozik a kifejezetten háborús célú kísérletek mellett (vegyszeres) az űrkutatás is. Mennyi állatot is jelent ez évente? A pontos számot csak becsléni lehet, de az IPPL több olyan tranzakciót leplezett le, amikor egy harmadik világbéli ország 60 000 (hatvanezer!) majmot kívánt befogni és értékesíteni az Egyesült Államokban. Az állatkísérletek 63%-a hadászati célokat szolgál, 31%-ukat kozmetikai szerek tesztelésére használják, és alig 6%-uk az, amit gyógyászati célból végeznek...

B.B.

Buzás Balázs felvételei

További információk:

www.ippl.org
www.zoldmagain.com